

умений, операцій, навyków, которые постепенно формируются в процессе развития дошкольников. Особое внимание уделено разработанной Е. Собо́тович психолінгвістическої моделі речевої діяльності і психологічним механізмам, которые лежат в основе ее формирования. Раскрыта сущность механизмов лингвистического и коммуникативного компонентов речевої діяльності, которые являются взаимообусловленными и находятся в тесной взаимосвязи. Отмечено, что у детей с ОНР наблюдается нарушение речевої діяльності в результате несформированности ее структурных компонентов, что особенно выразительно проявляется в процессе коммуникации. Аргументированно целесообразность рассмотрения вопроса диагностики сформированности коммуникативного компонента у дошкольников именно пятого года жизни с ОНР. Актуальность изучения сформированности коммуникативного компонента у детей с общим недоразвитием речи определяется его важностью для развития общения и передачи информации в процессе речевої діяльності, мышления, интеллектуальных функций, личностного роста. Обоснованно необходимость разработки содержания методики формирования коммуникативного компонента речевої діяльності, детального анализа механизмов обнаруженных нарушений, и на этой основе создания методики педагогического моделирования коммуникативного компонента у детей пятого года жизни с ОНР.

Ключевые слова: общее недоразвитие речи, речева діяльність, ребенок пятого года жизни, коммуникативный компонент.

Brushnevska Irina, Ribtsun Yulia. Oral activity of five-year old children having a general underdevelopment of speech: formation of communicative component. The key message of the article is the importance of thorough research into the issue of the formation of a communicative component of five-year Old's oral activity when they have rudimentary speech abilities. In the foreground of the research is oral activity as a functionally complicated bi-directional process; the latter includes the skills, operations and habits being molded in the course of a pre-school children's development.

Special emphasis is on Ye. Sobotovich's psycholinguistic model of oral activity and psychological mechanisms underlying its formation. The research provides the analysis of linguistic and communicative components of oral activity, both components being interdependent and closely interrelated.

The conclusion is drawn that the disorders of oral activity of the children with general underdevelopment of speaking abilities is caused by rudimentary nature of its structural component, which is manifested in the act of communication.

The research contains specific arguments to prove the advisability of pursuing research into a diagnosis of the formation of a communicative component of the oral activity of verbally-challenged children of precisely this age, i.e. 5 years olds.

The topicality of studying the formation of a communicative component of the children with underdevelopment speech abilities is determined by its importance for an act of communication and transmission of information in the course of oral, mental and intellectual activity as well as the child's personal maturity.

Key word: oral activity, general underdevelopment of speech, communicative component, five-year old children.

УДК 613:37. 016:613 - 053.5/6

Роман Карпюк

ПВНЗ «Академія рекреаційних технологій і права» (м. Луцьк)

Омелян Петрик

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді в контексті вивчення шкільного предмета «Основи здоров'я»

У статті запропоновано методику формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у початковій та загальноосвітній школі в дітей та молоді в контексті вивчення шкільного предмета «Основи здоров'я» шляхом здійснення структурних змін у навчально - виховному процесі: співпраця колективу школи з батьківським комітетом, учнівським самоврядуванням зосередження уваги учнів на особистому та соціальному значенні здорового способу життя та мотивації на здоровий спосіб життя.

Ключові слова: позитивна мотивація, здоровий спосіб життя, медичні знання.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сьогодні в умовах реалізації держаних стандартів в освіті передбачається зростання впливу школи на особистість школяра. А це, у свою чергу, вимагає використання нових педагогічних технологій у навчально-виховному процесі, що потребує певного рівня здоров'я та працездатності учня.

Аналіз стану здоров'я населення України вказує на негативні фактори. Зокрема, зростає загальна захворюваність, смертність, збільшується питома вага нервово-психічних хвороб за наявних рівнів народжуваності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. За статистикою в останнє десятиріччя кількість дітей із розладами психіки та поведінки збільшилося на 16,7% [2]. Серед учнів поширюється тютюнопаління, уживання алкогольних напоїв, токсичних і наркотичних речовин. Для них характерний ранній початок статевого життя, що вимагає упровадження в початкових закладах профілактичного напрямку з питань формування, збереження та зміцнення здоров'я. Власне, для вирішення цих питань видано наказ Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров'я України «Про посилення роботи щодо профілактики захворюваності в навчальних закладах та формування здорового способу життя учнівської та студентської молоді» за №242/178 від 21 квітня 2005 року. Ефективне вирішення питання збереження і зміцнення здоров'я та формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді у контексті вивчення шкільного предмета «Основи здоров'я» – виховний процес та його вплив на школяра можливе завдяки застосуванню відповідних педагогічних технологій, що підтверджують дослідження зарубіжних вчених О. М.Багірова, Л. С. Ващенко, О. Т. Сакович, П. Ю. Дуплянко [1], Р.О. Валецька [2] та ін.

Формулювання мети та завдання статті. Формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді у контексті вивчення шкільного предмета «Основи здоров'я», свідомого ставлення до свого здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя, навичками безпечної для життя та здоров'я поведінки.

Завдання дослідження:

- розробка й реалізація уявлень про здоров'я, поєднання елементів знань щодо збереження і захисту життя та зміцнення здоров'я школяра;
- кількісне оцінювання рівня здоров'я практично здорового учня, його прогнозування, характеристика способу та якості життя, навчання учнів на цій основі методам самооцінки й контролю стану та рівня здоров'я протягом усіх років навчання;
- розробка індивідуальної оздоровлювальної системи;
- формування культури та «психології» здоров'я, мотивації до корекції способу життя для закріплення здоров'я;
- реалізація індивідуальних оздоровлювальних програм, первинної та вторинної профілактики захворювань, оцінювання ефективності оздоровлювальних програм;
- формування навичок оздоровчої поведінки, спрямованої на збереження життя та зміцнення здоров'я;
- усвідомлення потреби в здоровому способі життя, культурі здоров'я.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Рівень культури особистості – це ставлення людини до власного здоров'я. Культура – це не тільки сума знань, це поведінка й сукупність моральних засад, Здоров'я багатовимірне, багатогранне, складне. Здоров'я – найперша необхідна умова успішного розвитку кожної людини, її навчання, праці, добробуту, створення сім'ї та виховання дітей.

Здоров'я є однією з фундаментальних загальнолюдських цінностей. Власне, здорова людина спроможна найефективніше створити значущі духовні й матеріальні цінності, генерувати нові ідеї та творчо їх розв'язувати. Суб'єктивно здоров'я сприймається людиною через відчуття загального благополуччя, радості життя, працездатності, здатності до адаптації та опору різним перешкодам.

Наукові дослідження стверджують: здоров'я людини на 50% зумовлене її способом життя. Однак практика показує, що здоров'я молодого покоління за останні десятиліття має тенденцію до погіршення. Такий факт можна пояснити шкідливим впливом екологічних і стресових чинників, погіршенням якості харчування, порушенням балансу між навчальним процесом та відпочинком тощо. Серед сучасної молоді поширюються шкідливі звички: тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків і токсичних речовин. Поширення туберкульозу, ВІЛ/СНІДу набуває характеру епідемії. Через перевантаженість навчанням більшість старшокласників страждає від недостатньої рухової активності, відсутності навичок організації навчання та здорового дозвілля, нерационального харчування [9].

Головним стратегічним завданням розбудови національної освіти Державна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття) визначила формування освіченої, творчої особистості, створення умов для її фізичного й морального здоров'я, зокрема, досягнення якісного рівня змісту освіти, який має відповідати потребам особи та суспільства. Обов'язковим компонентом нової системи національної освіти повинні бути знання про формування, збереження та зміцнення здоров'я, гігієнічне виховання

населення та позитивні мотивації на здоровий спосіб життя дітей та молоді в контексті вивчення шкільного предмета «Основи здоров'я».

Пріоритетним завданням у галузі охорони здоров'я нині стає не лікування хвороб, а їх профілактика, тобто перенесення акценту на профілактичні та оздоровчі методи, медико – біологічну просвіту, сприяння здорового способу життя населення. Це основне положення політики держави на сучасному етапі чітко сформульоване у стратегії уряду України. Визначені також завдання найближчого часу: *«Вжити реальних заходів для зменшення кількості захворювань на ВІЛ - інфекцію/СНІД, туберкульоз, онкологічні та серцево-судинні захворювання»*. Зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення – завдання визначені найважливішими пріоритетними національних інтересів України.

Власне, тому національна доктрина розвитку освіти України визначає пріоритетним завданням системи освіти виховання дитини в душі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності, починаючи з дошкільних закладів, формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя [5].

Проте, однією законодавчою базою цю проблему вирішити неможливо, оскільки вона є насамперед соціальною й повинна вирішуватися комплексно. Тому на перше місце виходить виховання. Адже вихована людина отримує знання, а виховання разом із відповідними знаннями стане на перешкоді вживанню наркотичних речовин.

Уся робота з утвердження здорового способу життя у навчальних закладах має проводитися продумано, ґрунтовно, з урахуванням вікових особливостей молоді. При цьому потрібно:

- формувати у дітей та молоді орієнтацію на здоровий спосіб життя;
- надавати інформацію про шкідливість тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків і токсичних речовин, потрібно дотримуватися принципів комплексного та систематичного викладу матеріалу щодо профілактики і зниження залежності від шкідливих звичок;
- власним прикладом демонструвати спрямованість на здоровий спосіб життя;
- зосереджувати увагу дітей і молоді на особистісному та соціальному значенні здоров'я та культури здоров'я;
- усвідомлювати потребу в здоровому способі життя, культурі здоров'я.

Із 2002 року у світі утвердився термін *«саногенез»*, сутність якого – оздоровлюватись, активно працюючи для формування та зміцнення здоров'я. Це співпраця педагогів, психологів, медиків, коли в процесі навчання діти й молодь оздоровлюються. Отже, оздоровлення (зберігаючи навчання) передбачає послідовну систему активних дій усіх учасників навчально-виховного процесу, спрямованих на створення здорового середовища для формування таких життєвих навичок, які ведуть до збереження, зміцнення і відтворення здоров'я та орієнтують на утвердження здорового способу життя, розвиток духовно, психічно, фізично й соціально здорової особистості.

Формування позитивного ставлення до власного здоров'я та позитивної мотивації на здоровий спосіб життя – це цілеспрямований процес сприяння дітей та молоді в усвідомленні ними здоров'я як найвищої життєвої цінності, переконання у потребі дбати про нього шляхом дотримання правил здорового способу життя, включення у процес його індивідуальних можливостей та здібностей [3].

Для організації профілактичної роботи у вищих доцільно організувати проведення тематичних лекцій щодо попередження шкідливих звичок, практичних занять, психологічних тренінгів, бесід, ігор, круглих столів, захист рефератів тощо. При цьому потрібно акцентувати увагу на розвиткові психічної культури, формуванні психічного здоров'я та профілактиці шкідливих звичок у школярів; на формуванні у них довіри до себе, сприйнятті власної індивідуальності, самоповаги, впевненості в собі, почутті власної гідності; на здатності знаходити власний сенс життя; на засвоєнні знань про шкідливі звички, їх вплив на організм людини та необхідності самоствердження в молодіжному середовищі.

Проводячи заняття, учителі, педагоги та психологи мають враховувати такі основні підходи:

- надання інформації, цей підхід допускає, що підвищення рівня знань про шкідливі звички та їхні наслідки є ефективним засобом відмови від них;
- емоційне навчання, цей підхід базується на припущенні, проте, залежність від наркотичних речовин і шкідливих звичок частіше розвивається в людей, які мають труднощі в усвідомленні й вираженні власних емоцій;
- зміст навчання зводиться до надання допомоги учням у подоланні таких звичок;
- виховання психологічної протидії щодо вживання наркотичних речовин, цей підхід спрямовується на прищеплення таких соціальних навичок, як уміння підліткам сказати «Ні» у відповідь на пропозицію спробувати наркотики;

- зміцнення здоров'я, що ґрунтується на взаємодії особистого вибору й соціальної відповідальності за власне здоров'я.

Головне завдання школи у процесі виховання – позитивна зміна ставлення учнів до власного здоров'я. Для цього колективу школи потрібно тісно співпрацювати з батьківським комітетом школи, учнівським самоврядуванням.

Для співпраці з цими осередками необхідні такі заходи:

- організувати різноманітні конкурси: кращий твір на валеологічну тематику; реклама антинікотинової пропаганди;

- спрямувати навчально-методичну й виховну роботу педагогічного колективу та батьків на здійснення структурних змін у навчально-виховному процесі (упровадження спеціальних курсів, фізкультпаузи на уроках), удосконалення оздоровчо-спортивної бази навчальних закладів;

- валеологічного змісту навчальних програм і дотримання валеологічних норм у навчально-виховному процесі;

- зосередження уваги учнів і молоді на особистісному та соціальному значенні здоров'я та культури здоров'я;

- вибір мотивів усвідомлення потреби у здоровому способі життя, культурі здоров'я.

За допомогою мотивування особистість нерідко виправдує свої дії та вчинки і приводить їх у відповідність до своїх особистісних норм. *Чим повніше і точніше людина усвідомлює свої мотиви, тим міцніше її влада над власними вчинками. У формуванні якісно нового рівня самоусвідомлення та мотивації на збереження і зміцнення духовного, соціального, психічного та фізичного здоров'я має брати участь не тільки педагог, а й оточуючі його сфери - сім'я і суспільство* [7].

Вчитель, яку б педагогічну спеціальність він не мав, повинен виховувати в учнів стійку мотивацію до здоров'я та здорового способу життя. Ця діяльність може реалізуватись не лише через програмний навчальний матеріал, а й через позакласні та позашкільні форми роботи (організація дозвільних оздоровчих заходів, дитячого ранку, бесід, батьківських університетів здоров'я тощо). Важливим є особистий приклад учителя [4].

Окрім того, вчитель за професією є представником однієї з основних груп ризику щодо захворюваності. За цих умов для нього особливо важливо не тільки володіти основами знань про здоров'я і здоровий спосіб життя, а й засобами та методами забезпечення здоров'я та формування здорової життєдіяльності [8].

Учитель у своїй професійній роботі повинен широко використовувати здоров'я зберігаючі технології, які покликані забезпечити формування життєвих навичок щодо здорового способу життя. Серед важливих складників цього процесу можна виділити:

- використання виховних можливостей уроку (і спеціального, і з основних наук для передачі знань про здоровий спосіб життя, збереження репродуктивного здоров'я);

- забезпечення рухової активності учнів і молоді;

- максимальне використання мистецтва для духовного й емоційного розвитку учнів;

- створення позитивного мікроклімату в колективі навчального закладу;

- використання можливостей позакласної та позашкільної роботи;

- підвищення педагогічної культури батьків.

Лише за умови усвідомлення потреби бути здоровими та прагнення досягти цього шляхом формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя в контексті вивчення шкільного предмета «Основи здоров'я» можна привчити дітей і молодь виконувати вимоги режиму дня та особистої гігієни, дотримуватися рухового режиму, стежити за діяльністю свого організму, керувати своїми емоціями, засвоїти оздоровчі вправи, навчитися способами психічного самозахисту при стресах [2].

Продумані та скоординовані зусилля міністерства освіти і науки, охорони здоров'я і Державного комітету України з телебачення та радіомовлення уможливають успішно вирішити проблеми формування здорового способу життя дітей і молоді, а отже, повністю реалізувати духовний та інтелектуальний потенціал майбутніх громадян України [6].

Провідна роль у цій роботі належить працівникам системи, які мають здійснювати пропаганду медичних та гігієнічних знань і формувати у дітей та молоді навички здорового способу життя, потребу в здоров'ї як важливу життєву цінність. Добрий стан здоров'я і життєве благополуччя індивіда є відображенням задоволеності його потреб та адаптації у фізичній, психологічній і соціальній сферах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Найважливішими педагогічними умовами, які сприяють формуванню здорового способу життя, мотиваційно - ціннісного ставлення до збереження та зміцнення здоров'я дітей та молоді є:

- суб'єктивний показник – урахування особистісного фактору, який відіграє особливу роль у формуванні культури здорового способу життя;
- організація навчально-виховного процесу шляхом удосконалення змісту освіти за допомогою включення системи валеологічних знань і умінь;
- необхідність зосередження зусиль на формуванні відповідного ставлення з боку суспільства до навчальних закладів різного рівня як таких, що мають на меті, поряд із іншими завданнями, навчити дітей та молодь бути здоровими;
- ширше і глибше розвивати профілактичну роботу серед молоді, особливо серед дітей та підлітків.

Подальшого вивчення вимагають компетентнісного підходу формування в учнів та молоді культури здоров'я, свідомого ставлення до свого здоров'я та формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя в контексті вивчення шкільного предмета «Основи здоров'я».

Джерела та література

1. Багірова О. М., Ващенко Л. С., Сакович О. Т., Дуплянко П. Ю. та ін. Навчання здоровому способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації. О. М.Багірова, Л. С. Ващенко, О. Т. Сакович, П. Ю.Дуплянко та ін. – К. : Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді. 2004. – 108с.
2. Валецька Р. О. Основи валеології / Р. О. Валецька. – Луцьк: Волин.кн., 2007. – 347 с.
3. Валецька Р. О. Методика навчання основ здоров'я в дошкільних навчальних закладах / Р. О. Валецька. – Луцьк: Волин. кн., 2010. – 70 с.
4. Годецький М. В. Організація навчального процесу в сучасній школі / М. В. Годецький, Т. М. Хлебнікова. – К. : – Весла, 2003. – 214 с.
5. Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді (затверджена наказом МОН України від 21 липня 2004 року № 605) // Директор школи – 2004. – № 40 (жовт.). – С. 23-29.
6. Концепція неперервної валеологічної освіти педагогічних працівників // Інформ. вісн. (вища освіта). – К. : НМЦВО, 2001. – № 6. – С. 34-38.
7. Кононко О. Л. Соціально-економічний розвиток особистості (в дошкільному віці): навч. посіб / О. Л. Кононко. – К. : Освіта, 1998. – 86 с.
8. Онищук В.А. Дидактика современной школы / В. А. Онищук. – К., 1987. – С.23-29.
9. Петрик О. І. Медико-біологічні та психолого-педагогічні основи здорового способу життя: курс лекцій/ О. І. Петрик. – Львів: Світ, 1993. – 119 с.

Referens

1. Bagirova O. M., Vashhenko L. S., Sakovych O. T., Dupljanko P. Ju. та in. Navchannja zdravomu sposobu zhyttja na zasadah rozvytku navychok cherez systemu shkil'noi' osvity: ocinka sytuacii'. O. M.Bagirova, L. S. Vashhenko, O. T. Sakovych, P. Ju.Dupljanko та in. – K. : Derzh. in-t problem sim'i' та molodi. 2004. – 108s.
2. Valec'ka R. O. Osnovy valeologii' / R. O. Valec'ka. – Luc'k: Volyn.kn, 2007. – 347 s.
3. Valec'ka R. O. Metodyka navchannja osnov zdorov'ja v doshkil'nyh navchal'nyh zakladah / R. O. Valec'ka. – Luc'k: Volyn. kn., 2010. – 70 s.
4. Godec'kyj M. V. Organizacija navchal'nogo procesu v suchasnij shkoli / M. V. Godec'kyj, T. M. Hlebnikova. – K. : – Vesla, 2003. – 214 s.
5. Konceptija formuvannja pozytyvnoi' motyvacii' na zdorovyj sposib zhyttja u ditej та molodi (zatverdzhena nakazom MON Ukrai'ny vid 21 lypnja 2004 roku № 605) // Dyrektor shkoly – 2004. – № 40 (zhovt.). – S. 23-29.
6. Konceptija neperervnoi' valeologichnoi' osvity pedagogichnyh pracivnykiv // Inform. visn. (vyshha osvita). – K. : NMCVO, 2001. – № 6. – S. 34-38.
7. Kononko O. L. Social'no-ekonomichnyj rozvytok osobystosti (v doshkil'nomu vici): navch. posib / O. L. Kononko. – K. : Osvita, 1998. – 86 s.
8. Onyshhuk V.A. Dydaktyka sovremennoj shkoly / V. A. Onyshhuk. – K., 1987. – S.23-29.
9. Petryk O. I. Medyko-biologichni та psyhologo-pedagogichni osnovy zdorovogo sposobu zhyttja: kurs lekcij/ O. I. Petryk. – L'viv: Svit, 1993. – 119 s.

Карпюк Роман, Петрик Емельян. Формирование положительной мотивации на здоровый образ жизни у детей и молодежи в контексте изучения школьного предмета «Основы здоровья». В статье предложена методика формирования положительной мотивации на здоровый образ жизни в начальной и общеобразовательной школе у детей и молодежи в контексте изучения школьного предмета «Основы здоровья» путем осуществления структурных изменений в учебно-воспитательном процессе: сотрудничество коллектива школы с родительским комитетом, ученическим самоуправлением сосредоточения внимания учащихся на

личном и социальном значении здорового образа жизни и мотивации на здоровый образ жизни. Важнейшими педагогическими условиями, способствующими формированию здорового образа жизни, мотивационно – ценностного отношения к сохранению и укреплению здоровья детей и молодежи является субъективный показатель – личностного фактора, играет особую роль в формировании культуры здорового образа жизни, организация учебно – воспитательного процесса путем совершенствования содержания образования посредством включения системы валеологических знаний и умений, необходимость сосредоточения усилий на формирование соответствующего отношения со стороны общества в учебные заведения разного уровня как имеющих целью, наряду с другими задачами, научить детей и молодежь быть здоровыми; шире и глубже развивать профилактическую работу среди молодежи, особенно среди детей и подростков.

Ключевые слова: позитивная мотивация, здоровый образ жизни, медицинские знания.

Karpiuk Roman, Petrik Omelian. Formation of positive motivation for healthy lifestyle among children and youth in the context of the study of school subject "Health Basics".

The article presents the methods of formation of positive motivation for healthy lifestyles in elementary and secondary school in children and young people in the context of studying school subject "Health Basics" by structural changes in education – teaching process of collective cooperation of school parent councils, student government focus students on personal and social significance of healthy lifestyle and motivation for a healthy lifestyle. The most important pedagogical conditions that promote a healthy lifestyle, motivation – value relationship to the personal factor that plays a special role in the formation of a healthy lifestyle, organisation of training – educational process by improving the curriculum by including valeological of knowledge and skills, the need to focus efforts on developing a positive attitude on the part of society to educational institutions at various levels as those aimed at, along with other tasks, to teach children and young people to be healthy, wider deeper and develop prevention work among young people, especially among children and adolescents.

Key words: positive motivation, healthy lifestyle, medical knowledge.

УДК 378.048.2: 614.23

Михайло Омельчук

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (м. Київ)

Вивчення сучасного стану сформованості компетентності провізорів з надання першої долікарської допомоги

У запропонованій статті розглянуто питання компетентності провізорів з надання першої долікарської допомоги, проведена оцінка рівня теоретичних знань та практичних навичок. Запропоновано план заходів щодо покращення компетентності з її надання у майбутніх провізорів під час проходження циклу «Допомога при невідкладних станах та гострих отруєннях» як складової навчального плану післядипломного навчання.

Ключові слова: автоматичний зовнішній дефібрилятор; базові реанімаційні заходи; компетентність з надання першої долікарської допомоги; медикаментозне лікування; серцево-легенева реанімація.

Постановка наукової проблеми та її значення. В умовах становлення незалежності України, спрямування вектору розвитку до євроінтеграції, шляху до єдиної європейської сім'ї, де основними цінностями є здоров'я та благополуччя, рівень та тривалість життя громадян, особливої уваги потребує як питання моральності та духовності суспільства, так і питання якості надання медичної допомоги населенню, яке б відповідало європейським стандартам.

Історично в Європі та Україні зокрема, якраз медики являються основними носіями цих цінностей, тому суспільство покладає особливі вимоги до виконання професійних обов'язків медичними працівниками, незалежно від рівня освіти та фаху. Під час трагічних подій що відбулися в Україні медичні працівники проявили найкращі риси суспільства: патріотизм, моральність та духовність, готовності до самопожертви. Цьому підтвердженням являється поява недержавних, некомерційних, волонтерських рухів та об'єднань медиків, з навчання пересічних громадян першій долікарській допомозі, та проведенню базових реанімаційних заходів, що відповідає сучасним вимогам суспільства. Особливої уваги в наданні першої долікарської допомоги відводиться умінню проведення базових реанімаційних заходів. Актуальність даного питання зумовлена результатами досліджень, які проводились в Європі, де підтверджено збільшення кількості успішних реанімацій при проведенні їх випадковим свідками, що мали навички BLS (базових реанімаційних заходів) та з використанням AED (автоматичного зовнішнього дефібрилятора) [7, с.372]. Для прикладу – в нашого найближчого сусіда – Польщі, курс невідкладної допомоги, включаючи базові реанімаційні заходи